Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW
ОБ'ЄДНАННЯ ЛЕМКІВ

2011 весна № 2(73) Рік XX

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,

Ватра

ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"
(О. Павлович)

ISSN 1232-2776

Христос Воскрес!

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

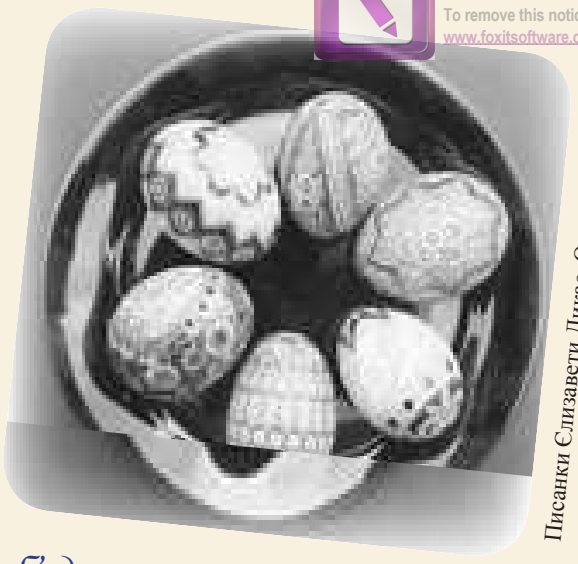

Писанки Єлизавети Дикас, Ожеховце

Христос Воскрес !

Радісних Свят
Воскресення Христового
Об'єднанню українців Польщі,
Союзові українців Підляшшя,
Товариству „Лемківщина" в Україні,
СРУ Словаччини, Сербії, Хорватії,
ООЛ в США і ОЛ Канади, СКУ,
Світовій федерації українських лемківських об'єднань,
нашим Членам, Читачам, Авторам-Дописувачам,
Кольпортерам і вшитким Лемківским Родинам
жичиме Господньой Благодати,
радости і доброго здоров'я,
взаємной любови,
пошани і мудрости.

Воістину Воскрес!

Редакція Ватри
Головна управа ОЛ

RESURECTIO
Воскресення

Дзвони грають зарання, бо зоря сходить рання,
дзвони грають, вітають, бо зоря є ясна,
дзвони грають зарання, від самого світання,
дзвони грають, вітають, воскресає весна.

Дзвони б'ють без угаву, б'ють на радість, на славу,
дзвони б'ють в п'янім герці, хоч замовкли, б'ють знов,
дзвони б'ють без угаву, будять тишу імлаву,
дзвони б'ють, бо у серці воскресає любов.

Дзвони б'ють невгамовно, кличуть чудо містерії,
дзвони б'ють срібнотонно, струмінь радісних слів,
дзвони б'ють самодзвонно, бо це духа й матерії,
дзвони б'ють, гармонійний воскресає двоспів.

Дзвони грають шовково, осяйно, бароково,
дзвони грають, вся земля на привіт поспіша,
дзвони грають шовково, будять Сонячне Слово,
дзвони грають, бо моя воскресає душа.

Б. І. Антонич

Перепис населеня

Од 1 квітня до 30 червня 2011 р. в Польщи одбудеся перепис населеня, який буде одрізнятися од перепису з 2002 р. Основна різниця є в тим, што анкетери не зайдут до каждой хижи, а лем до приблизно 20% домів. Решта громадян може скористатися «самопереписом» в інтернеті, де треба заповнити анкету. Самоперепис буде од 1 квітня до 16 червня 2011 р. Організація і проведеня перепису в тот спосіб породжує загрозу, што офіційна кількіст лемків - українців в Польщи може значно зменшитися, а тото буде мати безпосередній вплив на політику держави до нас: зменшится фінансуваня на наши культурни заходи, навчаня рідной мови в школах, радіо-теле-передачи і інши.

Дуже важном в тій ситуації буде активніст волонтерів, яки головним чином допоможут в самопереписі старшим особам і тим, яки не мают доступу до інтернету. Вшитких, хто хтів би приєднатися до той важной акції, просиме звертатися на електронну адресу: lemkounion @poczta.onet.pl або телефонічно: 18 35 32 906. Пам'ятайме, жеби каждий з нас списав в інтернеті цілу свою фамелию і родину.

Діє спеціяльна інтернетова сторінка списова в польскій і українській мовах: http: //www.perepys.pl

Не чекайте, долучайтеся!

Од вашой активности залежит, як буде виглядати наше житя по 16 червня 2011 р.!

Редакція

Пекуча сльоза

"...лемківська пісня найкраща"
Леся Українка

Лемківщина – пісня України,
Її гаряча, пекуча сльоза,
Незворотній політ журавлиний
І арфи її – струна золота.

Лемківщина – це поранений птах,
Це присмак крові на спраглих вустах,
Це вигнання – із могилами шлях.
... Воскресає світло в її очах.

Це – фестиваль, що запрошує Вас.
...Дивіться! – Злітає зранений птах!
Повсюди тут чується: "...файно, крас...".
...І востав – Лемківський Іконостас.

Анатолій Ядловський

Слідами історії

(закінчення)

з епілогом

Змова боярів і трагічна смерт в 1340 році князя Юрія II - остатнього з роду Романовичів, започаткувала конец Галицко-Волиньской держави. Територія князівства сталася лакомим куском для Польщи, Литви, Угорщини та татарів, яки прагнули поширити свої території. Бояре по смерти Юрія II попросили на галицкий трон князя литовского Любарта, спорідненого з Романовичами. Одначе не было то на руку Польщи, яка боялася взросту сили Литви. Пам'ятком князюваня литовця в Галичині лишився дзвін Любарта в церкви св. Юрія во Львові. Практично Галицко-Волиньске князівство під пануваньом Любарта сталося провінцийом Литви. Польща в тім часі тратила свої етнічни землі на заході на корист Німеччини, тому тіж глядала собі нових кольонізацийних територій. Для того король Польщи Казимир Великий виправився збройні на схід в 1340 році і заняв Перемишль та Львів. Серед руских боярів значнійший быв Дмитро Детько, котрий прийняв для себе званя «Старости і Управителя Руской Землі». Бояре під його проводом не зв'язалися міцніше ани з Литвом, ани з Польщом, а задумали сами рядити князівством. Тото лявіруваня медже двома державами і їх егоїзм остаточно знищили самостійніст Галицкой держави. В 1349 році другий раз король Польщи Казимир Великий виправився на схід - зайняв Львів і надав собі титул «Пан Руской Землі». Зачав роздавати наши землі польским вельможам і міцно поперав на сході католицки місії Францішканів і Домініканів, а од Папи Римского домагався, жеби му поміг в боротьбі з «невірнима русинами», бо православнима. Литва тіж не хотіла легко оддати Польщи Галичини. Розпочалася довга війна литовско-польска о поділ медже собом Галицко-Волиньской держави. Литву сперала частина руских боярів, а Польщу - Угорщина. В 1370 р. вмер Казимир Великий і корольом Польщи став Людвік Угорский, який віддав в володіня в 1372-78 р. Галичину знімченому польскому князю Владиславови Опольчикови. Він при позорах автономії (бив навет власну монету з гербом Лева) як німец нехтував вшитким, што руске. Від Папи Римского дістав буллу на заложиня латиньских єпископств в Перемишли, Холмі, Володимирі і Галичи. Людвік Угорский помер в 1382 р., а польском королевом остала в 1384 р. його дівка Ядвіґа. В міжчасі литовски князі, яки володіли частином Галицкого князівства, старалися вести

прихильну політику зглядом Руских земель, жеби утримати в силі литовско-руску державу. Деклярували навет одобрати Польщи тоти галицки землі, яки заграбувала Польща од 1341 р. Війна на Руских землях ішла постійно на ріжних фронтах: хрестоносці - Литва, Литва - Москва, Москва - татаре, а вшитко о повеличенє території своїх держав коштом наших земель руских. В тих же важливих міжнародних обставинах і грі інтересів каждой зо сторін, ведутся польско-литовски переговори, яки допроваджают до оженку в 1386 р. князя литовского Ягайлли з королевом польском Ядвіґом і підписаня в тім же самим році першой польско-литовской унії в Любліні. В наступним 1387 році Ягайлло, юж охрещений як католик, виправлятся на схід і остаточно приєднує до Польщи землі, якима перше рядив Владислав Опольчик. Сам король Ягайлло поступував в Галичині як класичний неофіта - всякима способами поширював католицку віру. Король передав католикам в 1412 році давну православну катедру в Перемишли. Польским вельможам надавав руски землі: Ряшів з околицями дістав Пакослав, Ярославщину - Тарновский, Самбірщину - Спитко, Поділля - Бучацкий. За великима землевласниками пришла дрібна польска шляхта, для якой надавано нашу землю з обов'язком постійного проживаня в Галичині. Міста зас юж перше за Владислава Опольчика діставали магдебурске право з застережиньом, же з нього можут користати лем католики. Ослаблена по смерти Людвіка Угорщина перестала вносити претензії до Галицко-Волиньского князівства. Взявши під увагу тото, же частина руских земель была під володіням Литви, яка персонально в 1386 році через Ягайлла з'єдналася з Польщом, можна речи, же рік 1387 - то рік падіння остатнього незалежного руского князівства, яке было частином найдавнійшой київской державности. Треба тіж на закінчиня повісти про решту земель давньой могутньой київской держави. Міцно трималися князівства Новгородске та Владимиро-Суздальске, а єдно з міст того остатнього (Суздальского) князівства - Москва - в XV ст. сталося центром самостійного князівства. Південни князівства, яки залишилися поза Галицко-Волиньским князівством, підпали під пануваня татарів. Землі остатнього незалежного державного організму руского - Галицкого-Волиньского князівства - остаточно по люблінській унії зв'язани были з дольом Польского королівства.

Епілог

Від 1340 р. до гнеска минуло 671 років і так юж довго жиєме поза меджами на окраїнах гнешньой України. Тото, же зме ся не винародовили, завдячаме нашим предкам, котри, гноблени через віки, потрафили переказати гнешньому поколіню вшитко, што найдорожше національні і духово. Кажде покоління має свій час і ролю до сповніня. Ми гнеска тіж стаєме перед черговом пробом, бо перед нами перепис населеня 01.04-30.06.2011 р. Ту появлятся питаня про наш гнешній патріотизм. Декотри бесідуют, же патріотизм - то не на наши часи, але то неправда, бо любов до той малой, а пак великой Батьківщини не залежит од такой чи іншой епоки. Патріотизмом била борба о Галицку державу в XII - XIV столітю, але патріотизмом є тіж гнеска признатися до свойой нації і віри, даючи вираз своїй цивільній одвазі. Ту вартат зробити собі самому рахунок совісти і зьвідатися себе, чи ми сами ся не обдераме з того, што найцінніше, і ставляме себе барз часто на боці нашой громади. Не здаєме собі з того справи, же з приводу своїх предків і так належиме до богатой східньой культури. Перепис, што правда, не вирішат о нашим існуваню, але його некористний результат може мати вплив на політику держави до нас і спостеріганя нас на рівні села, міста, ґміни, воєвідства через владу і сусідів. Адже не легковажме перепису, наша внутрішня дискусія о тим, хто ким ся чує, най буде на другим місци, спонукнийте до нього сусідів, не деклярујте польской національности зо страху перед сусідами, бо они і так знают ким зме. Вірю, же любов до свого переможе, а втовди каждий з нас буде ходив з високо піднесеном головом і смотрів вшитким просто в очи.

Штефан Гладик

Свято лемківской культури XXIX Лемківска ватра в Ждині
22-24 липня 2011 року

Слава Ісусу Христу!
Дорогії Брати і Сестри!

(...) Був час, коли нас били, саджали до в'язниць, переслідували за те, що ми діти східньої культури, що ми православні. Згадаймо хоч би Талергоф чи Явожно. Наші діди терпіли, кров проливали, вмирали, але ані національности, ані віри не відрікались.
Відколи Польща ввійшла до Унії Європейської, нас за віру і національність ніхто не переслідує, не саджає до в'язниці, не старається насилу асимілювати, не застрашує. (...)
Всі знають, хто ми є, тому прошу, коли прийде урядник переписувати дані – будьмо собою. Не встидаймося подати правду про себе хто ми: якої віри і якої нації. Якщо я православний, а такими були наші діди-прадіди вже від свв. Кирила і Мефодія, то так і подай! Якщо Ти чуєшся Лемком – то так і подай! Хто почуває себе Українцем, нехай так подає. (...) Не біймося бути собою, а тоді і інші нас пошанують за чесність і правдомовність. Не робімо з себе перекінчиків, бо перекінчиками світ погорджує. (...)
Я сподіваюсь, що всі ми настільки свідомі, що не принесемо встиду нашим померлим Родичам, що від віків спочивають у тій землі. (...)
Призиваю на Вас Боже благословення.
З любов'ю у Христі

+ Адам
Архиєпископ Перемиський і Новосанчівський
Сянік, 18.03.2011 р.

Слава Ісусу Христу!
Дорогі у Христі Сестри та Брати!

(...) Для добра усієї нашої спільноти в Польщі необхідно, щоб усі ми були переписані під час найближчого перепису. Якщо не будемо зараховані до групи 20% населення, яке особисто зустрінеться з рахівником, то не забудьмо самопереписатися за посередництвом інтернету. У цьому ділі, особам, які не вміють користуватися світовою інтернетмережею, нехай допоможуть молодші. Бабцям і дідусям нехай допоможуть онуки, а батькам – діти. (...)
Звертаємось із закликом, щоб під час перепису подавати правдиві інформації про свою національну та релігійну приналежність, бо таких відповідей очікує законодавець. Не треба боятися та не можна затаювати своєї приналежності. Треба відповісти на запитання згідно зі своєю совістю. Просимо також, щоб не залишати без відповіді питання про свою приналежність до Греко-Католицької Церкви, хоча відповідь на це запитання не є обов'язковою. (...)
Корисним для меншин є те, що цьогорічний перепис дає можливість подати, згідно зі своєю совістю, свою національну приналежність (не громадянство) та одночасно заявити про своє друге національне чи етнічне походження. Наприклад, хтось, хто має лемківське коріння, а вважає себе українцем, може подати, як другу, свою лемківську національну приналежність. (...)
Більшість з нас є переконаними, що про нас, як членів релігійної чи національної меншини, всі повинні добре знати. Дійсність, однак, є інакшою. Більшість польського суспільства нічого про нас не знає та не зацікавлене нами. Так, а навіть ще гірше, може бути в майбутньому, якщо ми самі не засвідчимо про себе та не заявимо, що існуємо і що є нас поважна кількість. (...)
Благословення Господнє на Вас!

+ Іоан - Митрополит Перемишсько-Варшавський
+ Володимир - Єпарх Вроцлавсько-Ґданський
14 березня 2011 року Божого у Перемишлі та Вроцлаві

„Artystę można zabić jednym słowem”

Kazimierz Kutz

Jerzy Nowosielski, czyli Jurij Nowosilśkyj, nie pamiętał, jak 22 lutego 1923 r. został przyniesiony na chrzest w cerkwi greckokatolickiej na ulicy Wiślnej w Krakowie. Pamiętał tę cerkiew jeszcze z czasów z przed II Wojny światowej. Wypełnioną po brzegi wiernymi i śpiewem chóru cerkiewnego. Uważał tamten chór za „najznamienitszy i najlepszy”, jaki kiedykolwiek słyszał. Czy dlatego, że sam w nim śpiewał? „Młodzież wołyńska i galicyjska bojkotująca Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie” (nie miała możliwości i prawa) studiowała w czasach jego młodości w Krakowie, a Wołyniacy, chociaż byli prawosławni, to chodzili na Wiślną i śpiewali w chórze cerkiewnym. To oni, mówił potem Nowosilśkyj, stworzyli to coś, co dało cerkwi na Wiślnej, ale przede wszystkim jemu samemu możliwość przeżycia duchowego misterium sakralnego. Cerkiew na Wiślnej ma niezwykłą akustykę. Tam czuło się „ducha” mówił Nowosilśkyj, pewnie tego samego, który tak ogarnął i zawładnął wyobraźnią młodego Jurija. Postanowił pielgrzymować do Ławry Poczajowskiej na Wołyniu i zostać zakonnikiem w monasterze Studytów pod Lwowem. Problemy zdrowotne i II wojna światowa zmieniła w życiu jego i cerkwi greckokatolickiej na ul. Wiślnej – wszystko.

Pamiętam, jak podczas rozmowy w fundacji św. Włodzimierza w Krakowie Jurij Nowosilśkyj z wielką fascynacją opowiadał o tamtych duchowych przeżyciach i czasach. Był świadkiem, kiedy świątynię na Wiślnej zrujnowano i był świadkiem, jak powstała niczym „Feniks z popiołów”. Trójramienny krzyż na cerkwi został obcięty na jednoramienny, freski J. Matejki zostały zatynkowane i zamalowane, marmurowy portal ikonostasu rozbity. Zachowały się ikony, które po latach wróciły na dawne miejsce. I obcięte ramiona krzyża też – odnaleziono je podczas niedawnego remontu dachu. Dzięki mozołowi konserwatorów z pod tynku wydobyto nawet Matejkowe freski.

Nowosilśkyj uważał, że cerkiew i jej liturgia odnoszą się do miejsca, w którym zostały stworzone i żyją nim, stanowią bowiem jedną nierozłączna całość, właśnie duchową. Mówił, że akcja „Wisła” zabiła duchowość nie odwracalnie. Modlitwy bez ikonostasu, ta pogarda dla greckokatolickich duchownych i wiernych, to budzi we mnie lęki i rodzi strach. To nie był strach fizyczny, to był strach artysty o duchowość!

Był świadkiem, jak funkcjonariusze UB utworzyli „kocioł” przy cerkwi na Wiślnej i rozpoczęli likwidacje Cerkwi Greckokatolickiej w Polsce. Prawdopodobnie wtedy postanowił o innej drodze, która dałaby mu taką formę niezależności, do której nawet „system” się nie przyczepi. Czy poszedł tą drogą? W jakimś sensie owszem, ale wcześniejsze doświadczenie duchowe spowodowało, że wrócił do cerkwi. Znam wielu, którzy po akcji „Wisła” stali się tak przestraszeni, ze bali się nawet własnego cienia. Nowosilśkyj pisał ikony, uczył innych pisać i rozumieć je, a jak trzeba było, to przywalił i miażdżył słownym sarkazmem tych, którzy za nic nie chcieli ich uszanować.

Czy był konformistą? To zależy od punktu widzenia „innych”, no i oczywiście od czasów, w których żył. Chociaż sam mówił, że jest polskim malarzem, to nie wstydził się swoich rodziców. Ojca Ukraińca z Łemkowszczyzny i matki spolonizowanej Austriaczki. Kto te czasy pamięta, dobrze wie, jak w Polsce było być Ukraińcem, a ja wiem, że i dzisiaj nie zmieniło się wiele. Kim był? Bardzo rozsądnie powiedział biskup Włodzimierz na kazaniu w czasie mszy żałobnej w cerkwi na Wiślnej. „Czy był Ukraińcem, Polakiem, prawosławnym, grekokatolikiem? Chyba nie da się Nowosilśkiego zamknąć w tych ramach, przyporządkować miejscu, on sam czuł się czymś szerzej pojętym, był człowiekiem świata, co udowodnił swoją twórczością, zdobił polichromiami kościoły rzymskokatolickie, cerkwie prawosławne, ale i nasza cerkiew greckokatolicka zawdzięcza mu wiele”.

Właśnie w Cerkwi Greckokatolickiej spełnił swoje życiowe marzenie Jurij Nowosilśkyj. Zaprojektował i wykonał polichromie w cerkwi w Białym Borze. Swoje największe dzieło podarował Fundacji św. Włodzimierza w Krakowie, gdzie wykonał kaplicę w greckim stylu z jednymi diakońskimi wrotami. Uważał tę kaplicę za swoją perełkę. Jego ikony dają duchowe zrozumienie jego samego, ale też uczą wschodniej tradycji i rozumienia Boga i liturgii bizantyjskiej. (…)

25. lutego 2011 roku Nowosilśkiego po 88 latach znów przyniesiono do tej samej cerkwi na Wiślnej. Nabożeństwo żałobne koncelebrował Biskup Wrocławsko-Gdański Włodzimierz, przybył Kardynał Franciszek Macharski i liczne duchowieństwo greckokatolickie. Właściwie wszyscy proboszczowie cerkwi, w których są polichromie czy ikonostasy Mistrza - od Górowa Iławeckiego przez Biały Bór do Wrocławia. Chór cerkiewny śpiewał tak wzniośle, jak za tych czasów, które pamiętał Nowosilśkyj. Modlitwa dla Jurija była wzniosła i piękna, jak jego polichromie. Nowosilśkiego często proszono o namalowanie ikony. Spełniał te prośby, ale nie brał za nie zapłaty, mówił: „Niech zapłatą za nią będzie twoja modlitwa”.

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

До вшитких люди доброй волі!

Дороги! Звертамеся з проханям о поміч для родини Зіньских, замешкалой в Сьлівнику біля Шпротави, котрій 15 березня т. р. згоріла хижа. В сусідстві будівельни робітники перепроваджали ремонт даху сельской світлиці. Правдоподібно, при виміні папи дішло до запорошиня огня. Пожар спалив світлицю і хижу родини Зіньских. Они стратили доробок цілого свого житя. Тото, што не згоріло, зостало знищене през завалену конструкцію дахову і стропову. Решту знищила вода в часі гашиня. То не конец трагедії той шануваной през вшитких родини. Єй голова Василь в часі ратуваня найближших дістав інфаркт серця і перебиват в новосільским шпитали. Його жена Євгенія в січни похоронила свою маму, а тепер пришла наступна трагедія.

Під їх опіком находится мама Василя і тато Євгенії, котри вимагают систематичной опіки, і їх перших ратували од пожежи. Василь є емеритованим професийним стражаком, котрий през 27 років давав ратунок людям, а тепер нещастя впало на його родину. ***(хб)***

Не будме обоятни, поможме тій родині. Рахуєся кажда поміч!

Для охочих помочи подаєме банківске конто:

Eugenia, Bazyli Zińscy Bank Spółdzielczy 16 9657 0007 0010 0151 5404 0001

Ile namalował ikon? Pięknie to ujął biskup Włodzimierz: „Bóg raczy wiedzieć”. Na portalach internetowych, w gazetach wyczytałem wiele dziwnych rzeczy o tym, kim był i kim się czuł. Nowosilśkyj, dla przyjaciół „Nowosiel”, był sobą. Był „ortodoksyjnie prawosławny”, ale w swoim mistycznym czy też metafizycznym znaczeniu nie da się go wpisać na listę wiernych prawosławnych Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, choć jego hierarchowie tego by chcieli.

Modlili się za niego Grekokatolicy - Prawosławni – Rzymokatolicy do jednego Boga, szkoda, że nie razem, a tego właśnie chciałby Nowosielski.

Najlepiej to ujął Minister Kultury Bogdan Zdrojewski, mówiąc, że „był malarzem świętych i świętym wśród malarzy”.

Kiedyś reżyser Kazimierz Kutz opowiadał o swoim i Nowosilśkiego przyjacielu poecie Tadeuszu Różewiczu. Kutz mając ich obu na uwadze stwierdził, takich twórców można „zabić jednym słowem”.

To kupczenie dziennikarskie (i nie tylko na ten temat, kim był Nowosilśkyj i czy był prawosławnym i czy był Polakiem) – jest delikatnie mówiąc nie na miejscu. Wiem, że ostatni raz w życiu kolędował z ks. Petrom Pawłyszcze i wiem, że to ksiądz greckokatolicki dr Prałat Myron Mychajłyszyn był jego spowiednikiem.

Nie czyńcie tego, co miał Kutz na uwadze, bo jeszcze jego duszę zamiast zbawić - zabijecie.

Aleksander Maslej

Думки на тему

Цей день створив народ - День Соборності...

22 січня щороку вже традиційно в Україні і на поселеннях відзначається ДЕНЬ СОБОРНОСТІ. Де його коріння? Пригадаймо.

Напередодні І-ої світової війни українські землі знаходились під окупацією Росії і Австро-Угорщини. Війна прокотилась по нашій землі, наче каток. Поразка обох воюючих сторін створила передумови для відродження національно-державного життя.

У березні 1917 р. було створено Українську Центральну Раду - український парламент, який у листопаді 1917 р. проголосив (автономну) Українську Народну[1] Республіку (УНР), а 22 січня 1918 року, по десятимісячній проволоці (!) у Києві Четвертим Універсалом УЦР Українську Народну Республіку проголошено Самостійною, ні від кого незалежною українською державою. (Текст Четвертого Універсалу є загально доступним й тому тут його не подаємо).

Під австрійською окупацією у Львові 18 – 19 жовтня 1918 року відбулися Українські національні збори (Конституанта або Установчі збори) представників Східної Галичини і

Північної Буковини - депутатів австрійського парламенту і крайових сеймів, представників 4 буковинських і 5 галицьких українських політичних партій. Українські Установчі збори прийняли таке рішення:

1) Українська етнічна область Східної Галичини по лінії Сян разом з Лемківщиною (повіти Самбір, Кросно, Ясло, Горлиці з лінією по Північних Карпатах) і північно-західна частина Буковини з містами Чернівці, Сторожинець і Серет, а також північно-східна частина Угорщини творять окрему українську область.

2) Ця національна українська область проголошується як окрема українська держава.

3) Всі національні меншини, причому євреї визнаються за окрему націю, повинні прислати своїх представників в Українську Національну Раду у Львів.

4) Українська НР домагається права послати своїх представників на мирну конференцію і довести до відома цісаря про створення Української держави.[2]

Це рішення УН Ради дало поштовх до військового зриву 1 листопада 1918 року і проголошення Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) 14 листопада 1918 року.[3]

Одним із важливіших політичних завдань Уряду ЗУНР було, як видно, об'єднання Західних Земель з Великою Україною в одну Українську державу, бо вже 22 січня 1919 року у Києві було проголошено об'єднання досі окремих двох українських держав в одну Українську Народну Республіку. І прозвучало: "Від нині зливаються в одно віками відділені одна від одної частини України - Галичина, Буковина, Придніпровська Україна...". ЗУНР стала Західно-українською областю УНР з певними автономними правами, що було подиктоване віковим перебуванням цих земель під австрійською окупацією.

І хоч наші землі були віками розділені поміж різними окупантами, однак, що треба особливо підкреслити, українці західних, як і всіх інших земель, жили ідеєю СОБОРНОСТІ Української держави.

Акт 22 січня 1919 року був логічним юридично-політичним завершенням відновлення Української державності, проголошеної Актом 22 січня 1918 року і Актом 14 листопада 1918 року. Майже півторамільйонна російська армія українізувалась; Чорноморський флот у липні 1918 року підняв український національний прапор (Севастополь, адмірал В. Клачківський). Було створено всі державні установи: Державну Скарбницю, Українську Академію Наук, Академію Мистецтв; почала діяти народна кооперація, тов. «Просвіта» тощо.

Відновила діяльність Українська Автокефальна Православна Церква. 9 січня 1918 року парламент України прийняв Закон про культурну автономію для національних меншин, що проживали в Україні. Жидам, полякам і москалям було признано законом по двадцять посельських (депутатських) місць в УЦР. Зауважмо, Ліга Націй цим питанням зайнялась через півтора року, росіян було тоді в Україні дещо більше одного мільйона.

Українську державу визнало де-юре і де-факто понад тридцять держав світу. Протягом 1918-19 рр. свій акцес об'єднання з Україною оголосила Кубань, Донські козаки і Кримські татари, останні - Дон і Кримські татари на правах автономії.

Ідея СОБОРНОСТІ віками жевріла в душах українців по всіх усюдах. Нагадаймо, що вже в червні 1917 року в Миколаєвську Усурійському[4] відбувся І-й Український Далекосхідній З'їзд, який створив Далекосхідну Українську Раду і звернувся до Тимчасового Уряду Росії надати автономію, було створено українське військо, відділи якого того ж ще місяця виїхали в Україну (російські війська в Сибіру не пропустили їх в Україну).

Того ж 1917 року представницька делегація Холмщини склала декларацію про об'єднання Забужжя з Україною. 3-4 листопада 1918 року Буковинське Віче, що відбулося в Чернівцях, проголосило з'єднання Північної Буковини з УНР. На Закарпатті 21 січня 1919 року Народні Ради: любовлянська, хустська і пряшівська заявили про злучення з Україною. Включення до України домагалися українці південних повітів Брянської, Курської і Воронізької областей Росії. І що треба підкреслити: приєднання цих повітів до України домагались навіть повітові комітети компартії ще в двадцятих роках XX ст. Не судилось цьому збутися, між іншим з економічних причин, чи, як слушно пише Л. Кучма, із-за «курської аномалії».[5] Ось коротка історія соборницьких змагань українства. Змагань, щоб вона була «одна, вільна від Тиси по Урал».

Короткочасний був період української державної СОБОРНОСТІ, але він був і належить пам'ятати його, бо він справді охоплював усю українську етнічну територію: на Заході і на Сході, на Півночі і Півдні. Був це феномен стихійного патріотичного СОБОРНИЦЬКОГО українського єднання. Тому цей час повинен жити в наших умах повіки, щоб задуматись, чому йому тоді не дано було здійснитись назавжди.

Отже, треба пам'ятати: коли б не було створено УНР і ЗУНР, то не було б і Акту Державної СОБОРНОСТІ 22 січня 1919 року. Не було б також і Української Соціалістичної Совєтської Республіки в границях, хоч значно

окроєних, Української Народної Республіки. Був би „Юго-Западний Край" і інші губернії.

На молоду і ще не зовсім утверджену Українську державу нагрянули чужі сили: московська - білогвардійська і більшовицька, румунська і польська армії. А Україна була безборонна немудрою політикою соціалістичних правителів, які, проголошуючи незалежність, одночасно розпустили українську армію.[6] Але "розпустити" СОБОРНИЦЬКУ ідею нікому ще не вдалось. Вона вічна, як сам український народ. Бо цей День освятив Господь - ДЕНЬ СОБОРНОСТІ України.

Живий ланцюг соборного єднання, що віджив в наші часи, є лише відлунням історії 1917 – 1919 років і свідоцтвом, що ідея СОБОРНОСТІ України невмируща.

Степан Семенюк

Примітки:

[1] Тоді писалося «Народня»

[2] Подається за В. М. Богушанський „Участь українців Буковини у творенні Української дежавності (1918-1920 рр.), с. 46-47.

[3] Проголошені місцеві лемківські республіки, як „Східнолемківська республіка" належали до Сяніцького Комісаріату ЗУНР.

[4] Цей Край називали також „Зеленим Клином".

[5] Л. Кучма, „Україна - не Росія".

[6] 01.01.1918 р. УЦР «для успокоєння Москви» прийняла постанову про демобілізацію Української армії. О.Корнійчук 19.02.1943 р. в «Радянській Україні» напав на поляків як імперіалістів і заявив про потребу приєднання Закерзоння до УССР, а 1.03.1944 р. Н. С. Хрущов на 6-тій сесії ВР в Києві також заявив про приєднання до СССР «споконвічних українських теренів Холмщини, Грубешівщини, Замойщини і Ярославщини». Але промовчали, як би інакше, про споконвічні українські терени, які відірвано від України і включено до РСФСР.

Далеко десь дитячий дім

Дороги ведуть у Карпати
До незабутих рідних сіл,
Де спить в могилах наша святість,
Де правдою накритий стіл.

Діди навчали, як любити
Дитячим серцем край батьків,
До Бога рідною молитись,
До святих наших нести спів.

Де б не були, в Карпати рідні
Добрі й мирні нести слова
Дав Бог, щоб себе були гідні
Діти, в яких батьківська гідність.

Василь Шляхтич

Відкритий лист

Президентові України Вікторові Януковичу

Вельмишановний пане Президенте!

21 лютого українська діаспора відзначала 90-річчя з дня заснування Українського Вільного Університету у Відні, який зараз діє у Мюнхені (Німеччина). Заснування цього університету пов'язане з розвитком українознавчих наук. Величезна жертвенна праця українських науковців М. Грушевського, О. Колесси, Д. Чижевського, Д. Антоновича, І. Горбачевського, Д. Дорошенка, В. Кубійовича та багатьох інших, які після поразки Української Народної Республіки опинились за межами України, була спрямована на те, щоб зберегти ідею незалежної української держави, а з нею і української науки. Тому прикро і боляче, що міністр освіти Вашого уряду не спромігся навіть на вітальну телеграму УВУ, незважаючи на те, що його попередник під час святкування ювілею отримав титул Почесного доктора УВУ. Український Вільний Університет - єдина академічна інституція фінансово ні від кого незалежна, а тим самим захищена від корупції, яка панує в освітніх установах України. Цей український університет не підлягає впливові деструктивних дій Д. Табачника, який взяв курс на ліквідацію української освіти, української історії та мови.

Західний світ та українська діаспора зокрема сподівалися, що Ви та Ваш уряд після виборів 2010 р. візьмете курс на декларовані й обіцяні реформи та поліпшення життя. На жаль, замість кваліфікованих фахівців, Ви призначили на посади людей, які мають заучені радянські методи праці. За рік президентства Вас нагородив Московський патріах та похвалили кремлівські володарі за здачу ідеї помісної української церкви, за безприкладне продовження угоди про перебування у Севастополі Російського військового флоту, за боротьбу з українською державною мовою, з українськими істориками і т. ін. Для всякого короля, президента, політика найкращою нагородою повинно б стати ставлення до нього людей, яким він мав би служити. Всякий президент повинен так діяти, щоб йому були вдячні ті, кого він репрезентує, а не ті, хто від нього домагається підписання угод, які шкодять тим, хто його обрав і тим, що не обирали.

Не треба бути громадянином України, щоб збагнути невідповідність до посади міністра освіти Д. Табачника. Не вкладається взагалі в голові, чому особа, яка не визнає право українців на самобутність та незалежність, яка вивчала історію України з підручника „Короткого курсу

історії ВКПб", яка ще не відповіла на звинувачення відчуження (привласнення) мистецьких творів з львівських музеїв, призначена керувати таким важливим для майбутнього української молоді, а тим і для України, міністерством!? Чому вимоги звільнити цього українофоба, який вже не раз образив українську націю, не були Вами почуті!? Зовсім на зразок колишніх радянських часів він організує (і йому організують) ,,дискусії", в яких він захищає побудову пам'ятників Сталінові. Невже ж, Президент незалежної України погоджується з поглядами українофоба - бо ж, мовчанка – ознака згоди? Знаєте це прислів'я? Тому не дивно, що міністра освіти України ,,високо оцінюють" російські шовіністи, а не українські студенти та викладачі, українці, які безпосередньо пов'язані з освітою в Україні.

Українська мова, так як і інші, мови формувалася століттями, а то й тисячоліттями, а Ваш міністр освіти вже за рік при владі спромігся на обмеження у її вжитку. Після ,,високої оцінки" Табачника на посаді міністра України у Москві, складається враження, що саме там вирішують, хто має бути міністром освіти у Києві.

Відомий американський лобіїст Б. Джексон в інтерв'ю газеті ,,День" (після зустрічі з Вами) мовив про Вас як про людину, що має намір боротися з корупцією та запровадити реформи. Він сказав, що ,,Америка не зрозуміла, як глибоко було зруйновано пострадянський простір" (,,День", 8.2.2011), але він сам не помітив, як ,,глибоко" Ваші міністри запроваджують ті самі методи, якими послуговувався небіжчик СССР! Хіба переслідування та зникнення журналістів, безпідставні обшуки письменників та істориків; конфіскація рукописів науковців (вилучення комп'ютерів та комп'ютерних дисків сьогодні дорівнює вилученню рукописів); переслідування патріотів України за ,,пошкодження" незаконно поставленого пам'ятника катові українського народу; порушення Закону щодо Голодомору; намагання обмежити радіо і телепростір та час українською мовою; перекручування історії; коаліція з партією, яка б повинна нести відповідальність за Голодомор і стати перед справедливим судом, є доказами того, що Україна рухається у минуле, коли за критичне слово людей відправляли у Сибір, а в країні панував страх та диктатура однієї партії!

Не треба бути діаспорним українцем, щоб зрозуміти, що міністр ВС А. Могильов, який їздить на корупtному дорогому "Кадилакові" (дарунок невідомого спонсора за невідомі послуги), чимось зобов'язаний спонсорові, а це вже пахне корупцією, з якою слід боротися.

Призначений Вами голова СБУ пан В. Хорошковський спрямовує працю цієї організації, завданням якої є дбати про безпеку України, на ,,розшуки" т. зв. злочинців, які, мовляв, знищили незаконний бюст найбільшого злочинця світу Й. Сталіна. Коли б в Ізраїлі хтось звинувачував кого-небудь, хто знищив бюст А. Гітлера як злочинця, то його б запроторили до психіатрії, а в Україні невинних хлопців без звинувачень посадили і "переслуховують"! Дивним і незрозумілим стає переслідування та переслуховування українських істориків та письменників працівниками СБУ, а члени російських шовіністичних, напівфашистських організацій займаються безкарно антиукраїнською й антидержавною діяльністю. Можливо, що пан Хорошковський не інформує Вас про те, чому для нього небезпечнішими є уявні руйнівники пам'ятника ката українського народу, ніж конкретні шовіністичні, українофобські угруповання!

Вельмишановний пане Президенте! Ваш приклад вивчення української мови повинен би стати не тільки зразком для дітей з регіону Вашого походження, але й для Вами призначених міністрів. 20 років – це час, за який, як говорив покійний В. Чорновіл, вже б і слон оволодів українською мовою! Подумайте, чи здатний міністр, армініструватор області, району, міста, села бути пропагандистом Вашої ідеї запровадити реформи, якщо він не здатний за 20 років вивчити державну мову, яку дехто вважає дуже близькою (правда, тільки коли йдеться про заміну української) до російської. Британський принц Віліямс одружуватиметься уельською мовою, щоб довести свою повагу до цієї частини королівства, а українським ,,принцам" у владі прощається щоденне порушування Основного Закону України, якого Ви, шановний пане Президенте, є гарантом!

Цивілізований світ не сприймає практики, щоб бездарні та інтелектуально незрілі люди, займали керівні посади – таке можливе хіба в країнах диктатури, в колоніальних країнах та королівствах, в яких правлять клани.

Українська діаспора з жахом довідалася про плани міністра освіти закрити українські школи на Луганщині та Донеччині. Наша громадськість шокована, що на 20-тому році незалежності українські батьки змушені протестувати проти закриття українських шкіл, що протести можуть призвести до голодування та навіть самоспалення! Чеський студент Ян Палах (1948-1969) на протест проти радянської окупації Чехо-Словаччини спалив себе на Вацлавській площі у Празі 16 січня 1969 р., але ж це трапилось в окупованій країні! Невже ж в рядах Партії регіонів нема людини, яка б замінила відвертого українофоба, щоб навіть на думку не спадало самоспалення задля відновлення справедливості щодо української мови!? Зрештою, міністром може бути професійний і кваліфікований

політик, а не особа сумнівної ідеології та дуже сумнівної професійної кваліфікації. Чому Ви тримаєте україножоба у своєму уряді - не почули ми і у Ваших відповідях телеглядачам!

Українська діаспора нараховує понад 20 мільйонів, у скрутний для України час вона відгукнулася дуже відчутною гуманітарною допомогою. Під сучасну пору українські заробітчани в різних кутках світу та діаспора на всіх континентах щомісяця вкладають в українську економіку більше, ніж дорогі позики від Міжнародного валютного фонду. Вже на часі, щоб в Україні запанували не розмови про реформи, але самі реформи, які б боролись з корупцією та руйнуванням української незалежності; які б відібрали можливість офшорним компаніям вивозити капітал з України, який так важко вдається заробити і заощадити українським заробітчанам на чужині.

Ніхто не сподівається, що реформи запроваджуватиме одна особа, оскільки це справа уряду, парламенту, великого владного колективу. Тому всі ми очікуємо від Вас дій, які б були доказом Вашої сильної керівної волі провадити країну у краще, а з деякими корумпованими керівниками міністерств, ідеологічними збоченцями, для яких зразком культурності та шляхетності є поміщицько-дворянська царська Росія, Вам цього не вдасться досягти.

Хочеться вірити, що почуття відповідальності на посаді президента змусить Вас приглянутись до керівних кадрів, з якими Ви хочете реформувати країну. Кваліфікованих людей в Україні є досить, слід лише відійти від принципу партійної належності, бо ж Ви не є президентом одної партії, регіону, але Президентом України! До обов'язків Ґаранта Конституції входить насамперед те, щоб її всі дотримувались, а не те, щоб її змінювали під когось.

Я вірю, що Ви спрямуєте свій авторитет на те, щоб в Україні ніхто не голодував за право вивчати державну мову, що не допустите до такого порушення Конституції, яке б призвело до самоспалення, це був би непростимий гріх насамперед Ґаранта Конституції - Вас.

З повагою,

Д-р Йосиф Сірка, доцент Університету м. Зіґен та Українського Вільного Університету (Німеччина), Почесний д-р філософії Ужгородського Національного Університету. Організував та особисто завіз понад 100 транспортів гуманітарної допомоги з Німеччини в Україну - лікарням, дитячим будинкам, школам, університетам, пенсіонерам, інвалідам. Лауреат премії Корона Карпатика, пенсіонер.

Торонто, 26.02.2011 р.

Рецензія з присмаком перцю

У жовтні 2009 р. я звернувся до п. Марійки Дупляк - головного редактора „Лемківщини" - про надрукування відповіді-спростування на рецензію „Ватри", написану Миколою Дупляком і опубліковану в журналі „Лемківщина". До сьогодні жодної вістки про спростування Редакція „Лемківщини" не помістила, а минуло вже півтора року, тому друкуємо у „Ватрі" відповідь на цю критику.

Журнал „Лемківщина" № 2 (117) на 27-28 сторінках помістив рецензію „Ватри" № 2 (65), 2009 п.з. „ЗНАЙОМИМОСЬ ІЗ ЗМІСТОМ КВАРТАЛЬНИКА „ВАТРА". Дякуємо авторові Миколі Дупляку за загальну оцінку нашого квартальника та висловлення власних поглядів на статті та дописи окремих авторів.

Пан Микола пише: *В журналі "Ватра" є окрема рубрика п.н. "Бесіда русинів Лемківщини". Чи не краще було б назвати мешканців Лемківщини лемками? При цьому редактор наводить зразок якоїсь мовної кириличної мішанини з Сербії. Що ж вона має спільного з Лемківщиною?* Пояснюю, всіх українців Лемківщини (і не тільки на Лемківщині) до вигнання з рідних земель 1947 р. називали русинами або руснаками. Навіть після повернення з депортації сусіди поляки довгі роки називали лемків *русінами*, а на південному боці Карпат - у Словаччині досі всіх наших людей називають русинами або русинами-українцями. Відносно "мовної кириличної мішанини з Сербії", чому беремо до уваги русинів з давньої Югославії. Хочу пригадати, що тамтешні русини є переселенцями з-перед 200 років, а декотрі навіть зі Ждині, тому вони й зберегли свою давню говірку незміненою, може тільки більш пов'язаною з мовою інших українських переселенців. Їхня мова - говіркова є тепер скодифікована і нею друкують свої видавництва: „Руске слово" - тижневик (Новий Сад), „Шветлост" - літературний квартальник, „Нова думка" (тираж 1000 примірників), „Заградка" - дитячий тижневик і „Віночок" (тираж 600 прим.) - часописи школярів і молоді русинів і українців Республіки Хорватія (Вуковар) та інші видавництва. Союзи русинів - українців Сербії і Хорватії є членами Світової федерації українських лемківських об'єднань, подібно як ООЛ в США.

У рецензії написано: *У "Ватрі" знаходимо*

й "Хроніку Об'єднання Лемків Канади за 2008 рік" авторства Павла Лопати (українською мовою) та "Лемківську хроніку" Петра Шафрана (лемківською говіркою). Автор хроніки жаліється, що на святкування 100-ліття "Рускої бурси" в Горлицях, яке влаштувало "Стоваришиня", не прийшли представники вищої влади, але прийшли місцеві православні отці та польський ксьондз. Написано неправду. Я жодного жалю не виявляв, тільки подав точну інформацію, то чому приписано до мого речення слово жаліється?

Дальше пишеться: *На передостанній сторінці м. ін. знаходимо інформацію про нову польську публікацію „Wielokulturowość Małopolski". Фотокопію документу з цієї книжки містить також „Ватра". З неї напевно довідаємось про те, що тепер у Польщі живе один відсоток усіх національних меншин, але напевно не довідаємось правди, що сталося і чому з сотнями тисяч українців та інших етнічних груп, які жили в цій країні ще 50 років тому. Радіти таким явищем може хіба групка лемківських вислужників влади зі „Стоваришиня"*. Ми ніколи не раділи з поділу лемків владою, а часто й протестуємо, а у „Ватрі" подали лише коротеньку інформацію про книжку, яку видав Маршалковський Уряд про етнічні й національні меншини Малопольського воєвідства та вступне слово видавця. Читачі мають самі зрозуміти, хто і як нас ділить, а найбільше до цього тягнуть самостійники - лем-лемки. Автор рецензії написав неправду про книжку „Wielokulturowość Małopolski", критикує не те, що повинен критично оцінити. З цього можна додуматися, що, мабуть, цієї публікації не бачив. Тому зацитую дещо з цієї книжки: (...) *Niestety, przeprowadzona w 1947 roku Akcja Wisła bezpowrotnie zniszczyła ich (лемків - пш) porządek świata. Z obszaru Łemkowszczyzny, dzisiejszych województw małopolskiego i podkarpackiego na tereny zachodniej i północnej Polski, tzw. Ziemie Odzyskane, a wcześniej, w latach 1940-46, na Ukrainę wysiedlono około stu tysięcy rdzennych mieszkańców. Zostali nieliczni, najczęściej rodziny polsko-łemkowskie lub posiadający obywatelstwo amerykańskie oraz pracownicy leśni.*

Bywało, że w wyludnionych, niegdyś zamożnych wioskach, węglem tej samej chyży palono w piecu, by tylko wysuszyć zebrane w pobliskim lesie grzyby lub rozbierano je na opal. Na zrębie dostatniej przeszłości nowi osadnicy budowali swoje jutro. Niejednokrotnie lemkowskie sacrum zamieniano w profanum. Deski po chyżach i cerkwiach stały się elementem składowym stodół tutejszych PGR-ów, domów mieszkalnych lub wiejskich świetlic. Do opuszczonych świątyń bacowie zaganiali na noc stada owiec. Walące się chyże, zdziczałe sady, zapomniane cmentarze, lasy porastające wzgórza i poła uprawne, pochylone przydrożne kapliczki stały się normą powysiedleńczego krajobrazu. Z pejzażu dawnej Łemkowszczyzny zniknęło blisko pięćdziesiąt wsi. Czy zamierzona przez władze PRL-u koncepcja państwa jednonarodowego się powiodła? (...) Далі описано діяльність Об'єднання лемків, різні важливі події з культурного життя українців та зокрема лемків у Польщі.

У рецензії ще написано: *Журнал реклямує лемківську спартакіяду, яку підтримує Міністерство Спорту і Туризму, а відтак біля назви Об'єднання лемків ставить білого орла, ніби лемки це поляки, чи як це розуміти? Цікаво, чи поляки в Україні у своїх виданнях мають також український тризуб?* Подібно можна би запитати, чому у „Лемківщині" середина журналу є англійськомовна? Чи українці в США - це англійці? Напевно менша частина лемків у Польші полонізується, ніж в Америці українців асимілюється. У Польщі в жодній греко-католицький парафії не відправляють богослужень польською мовою, а як є в США? Ви знаєте краще від нас. Навіщо видумувати докори?

В останньому абзаці написано: *Журнал „Ватра" інформаційний та корисний, але повинен обминати такі речі, що компромітують і лемків, і українців у цілому та захищати добре ім'я України і українців, а лемки ж невід'ємна частинка Українського Народу. Особливу увагу треба звернути на чистоту української мови, а не друкувати так, як хтось напише, бо коли так, то це не жодна редакція.*

Це кінцеве реченя я зрозумів як критиканство. Бо воно не відноситься до конкретної статті чи допису. Насувається питання де автор рецензії вичитав у „Ватрі", як пише: „речі що компромітують і лемків, і українців у цілому"? Чесний рецензент точно подає свої зауваги, а критикувати з присмаком перцю і тільки, щоб когось образити, є зайвим. Пане Миколо і Пані Марійко, будьте чесними і шануйте всіх, не тільки ваших однодумців, та тих, що не знають лемківської говірки, а голосно кричать, що вони правдиві лемки.

Ми вже не раз пояснювали, що наш квартальник друкуємо в більшості лемківською говіркою і тому не можна в ньому заховати, як написано, "чистоти української мови", бо жодна говірка не може бути літературною мовою народу, а коли стане мовою, не буде вже говіркою.

За редакційний колектив "Ватри"
Петро Шафран – головний редактор

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

„Треба найти випадкову помедже роботом і пасійом...”

Інтэрв'ю з Музиком Мірославом Богоньом

- Од коли провадиш “Ручай”, як тото ся зродило, хто бив інціатором?

- Хибаль в 2005 р. Христина Дзюбина приготовивала своїх учнів з пункту навчаня українськой мови в Санкові до виступу на *Bampi* в Ждини. Вчила їх співати і потрібували акомпаніатора. Зачали-зме грати, на акордеоні, на клавішах. На початку било з 10 осіб, а тепер маме 22 особи.

- Яка специфіка, стиль ансамблю?

- Сут дві групи – молодша і старша. Молодша група – то сут діти зо шкіл в Санковій і Сярах - в школі мают тіж проби. Походят з ріжних наших місцевости: Бортне, Маластів, Панкна, Мацина, Вапенне, Рихвалд. Ансабмль проваджу в рамах праці в Молодіжним домі культури. Більшіст, ок. 70% то лемківски діти. Скуплямеся лем на співі на 3-4 голоси. Капеля ся цілий час змінят, тепер юж старамся, жеби то молоди грали: 2 акордеони, гушлі, бас.

- Што Вас тішит? Яки сут Ваши успіхи?

- Діти, молодь тішатся з того, што і я – же то цілий час діє і не перестаєме виступувати. Мали-зме турне над морьом. Виступлюєме на терені Горлицкого повіту, але тіж били-зме в Острові Сьвєнтокшискім на концертах промоційних, в Кракові, Вроцлаві, два рази на Словаччині. Найбільшим успіхом, як думам, било тото, же перешли-зме в Тухові (де било ок. 100 ансамблів) елімінації до Загальнопольского конкурсу коляд і щедрівок до Бендзіна. Удало нам ся награти своїма силами коляди. Маме тіж плани награти нову плиту, може навет удаст ся тото зробити іщи перед Ватром в Ждини.

- Яки сут інши напрямки Твойой діяльности, бо знам, же граш в ріжних ансамблях, капелях?

- Мам в хижи таку полицю, на котрій поскладав-єм течки з ансамблями, в котрих грам. Колиси єм 7 нарахував, але не знам, чи не є більше. Працюю з ансамбями в МДК, там мам 2 групи – “Ручай” і Вокальне Студіо (займуюся акомпаніаментом і аранжую). В школах проваджу науку гри на інструментах (гітара, кіборд), ансамблі вокально-інструментальни в школах. В Горлицким центрі культури проваджу народний хір, награли-зме тіж плиту з колядами. Проваджу тіж хір костельний, грам в ансамблю музики поетичной “Ostatnia Wieczerza w Karczmie Przeznaczonej do Rozbiórki” – ансамбль котрий діє 30 років, я єм там аранжером. Грам в католицким ансамблі, тепер з Юлійом Дошном, з “Веретеном”, но і з “Серенчом”.

- Чи ділив-єс даколи тото на наше і польске, чи старав-єс ся тото трактувати в рамах цікавих аранжації, якисого діалогу міжкультурового, міжмузичного?

- Я то цілий час трактую яко діалог міжкультуровий, бо в таким терені дію. Ходит о то, жеби в тим регіоні, в котрим працюєме, мешкаме, знали люде – поляки, же сут лемки, жеби ся вчили того, чом ні? Хір з гмінного осередку культури вчится співати лемківски пісні. То богатство культурове той нашой землі. Нихто мі не зашмарив, же я вчу лемківски співанки, бо то єст тото богатство.

„Ручай” з колядом в Бортнім

- Яке значиня на Твою думку має Ватра в Ждини для того регіону? Як Ватра може ся зміняти?

- Ватра не лем в тим регіоні, але і в цілій Польщи і в цілим світі - то єст енциклопедія, до котрой вертат лемківский світ, але не лем лемківский. Тепер то єст барз велика імпреза, думам, же то іде в добру сторону.

- Чи одбераш тоту імпрезу яко фестиваль чи яко комплекс імпрез, спітканя люди.

- Од якисого часу одберам яко фестиваль, може для того, же скорше мав-єм більше часу. Приїжджав-єм в четвер вечером з наметом, била гітара, бив акордеон – і то било свято 3-4 дни. А як юж єст родина, інши занятя, то ся приходит і ся смотрит, яки сут новости, яка оферта, хто приїжджат, што показує, яки єст рівен. Хоцки я старамся не оціняти. Каждий би хотів, жеби приїхало 20 зірок і 3 аматорски ансамблі, але то з ріжних причин неможливе.

- Чи єст таке загорожиня, же тото покоління діти, молодих, котри тепер співают в ріжних ансамблях, виросне і не буде юж кому їх заступити?

- Мам таку надію, же то ниґда не згине, як обсервую діти, то мам таке переконаня. Виджу в польским середовищи, же як молодь хоче заспівати – то они не знают співати. А в нашим товаристві, як хтоси піде заспівати і не знає – то то єст встид. То барз важне. То хибаль в співанках єст така сила. Може річ в тим, же в польским середовищи домінує мода культури західньой. Мало в нас єст ансамблів, яки напр. грают хіп-хоп лемківский. *(Закінчиня на 27 с.)*

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

А што чути на Антоничівці...

виставка Ікон

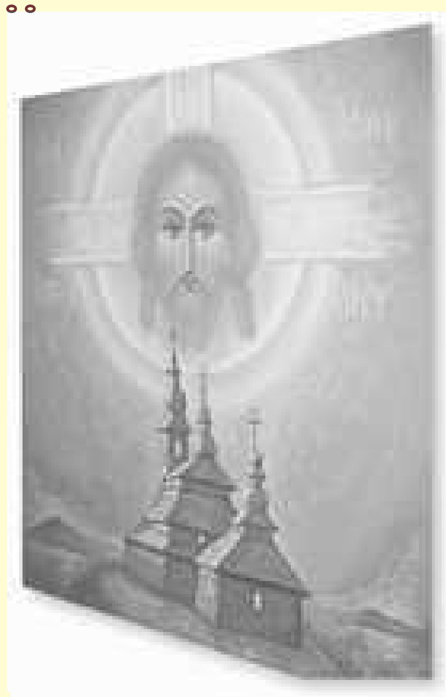

Антоничівка, як все, притігат дуже люди. Тогорічну освітньо-культурну програму Центру культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях розпочато 22 січня 2011 р. отворінням вистави ікон Миколая Ґмітра, який приїхав до нас, можна повісти, по-сусідски, бо зо села Руска Воля на Словаччині. Вечірню подію доповнив концерт коляд жіночого ансамблю „Стебничанка" зо Стебника - тіж з сусідніх Словаків.

Може, кус о авторі...

Родина Миколая Ґмітра походит з мальовничого села Руска Воля над Попрадом в Бескидах на польско-словацким кордоні (окрес Стара Любовня). В тяжки повоєнни роки (1947) русинска родина переселилася в Україну на Волинь (Рівненьска область). Миколай Ґмітер вродився в 1958 році в Україні. В 1982-1983 роках родина Ґмітрів повернула на землі своїх дідів. Од 1983 року М. Ґмітер мешкат і працює на Словаках, медже іншима бив художником в театрі в Кошицях і культурним референтом в русинским селі Орябина. Тепер працює при реконструкції церков та малює ікони. На виставі запрезентував праві 20 ікон, писаних в традиційним каноні візантійским, як і барже сучасни версії ікон в авторскій інтерпретації.

Виставу можна било оглядати до 29.02.2011 р.

Іко́на
грец. *εἰκόνα*
малюнок, образ, зображення

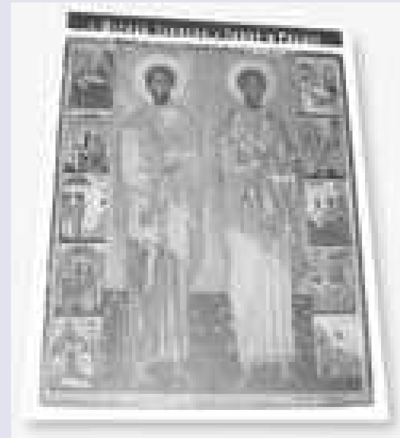

Наступном подійом на Антоничівці 4.02.2011 р. бив вечер ***«Медже віром а мистецтвом. Спіткання зо св. Іконом»***. Спеціальним госцьом бив кс. Міхал Янoха - професор Університету Кардинала Стефана Вишиньского з Варшави. Крім того, кс. М. Янoха є керівником Катедри історії культури Християнского Сходу. То бив особливий вечер. І хоц доповідачом бив римо-католицкий духовний, то більшости з нас, присутніх того вечера отворилися очи на ікону. Як часто виходит, більшіст з нас не має основних знань про то, чим є ікона, яку має символіку, історію, значиня для нас, нашой церкви і культури.

То напевно не буде остатнє такє спітканя, а лекції про ікону - і не лем - хотіли би-зме, жеби читали спеціалісти в тім фаху, яки походят з ріжних культурних кругів. Бо не є нич ліпшого, як мати інформацію з ріжних джерел. Місцеву владу представляли з-к старости Горлицкого повіту К. Ґурскі, керівник Відділу освіти і культури Міской ради А. Аугустин, присутни били духовни представники трьох конфесій – греко-католицкий о.Г. Назар з Горлиц, православний о. М. Цідило з Бортного, римо-католицкий о. К.Пустулка з Лося.

Вистава ***«Скарби Львівского музею історії релігії»***, яку отворили-зме 25.03.2011 р., то наслідок підписаной співпраці медже ОЛ а Львівским музейом, де єдним з пунктів є обмін експонатами і організація тематичних вистав, пов'язаних з діяльностьом каждой зо сторін.

На Антоничівці можна видіти єденадцет банерів, на яких презентувани сут найціннійши обрядови експонати з музейной колекції найвекших релігійних напрямів, між іншими: буддизму, юдаїзму, християнства. Найвекшим заінтересуваньом тішилися голограми. То давна артистична техніка, яка дає можливіст видіти фото-образ предмету в трьох вимірах.

Як все приготували-зме додаткову атракцію під час того вечера - спітканя з представниками краківского Уряду Статистичного. Запрошени госці в приступний і зрозумілий спосіб розповіли, по што і як буде перепровадженй національний перепис населеня.

Запрашаме вшитких, яки били і не били іщи на Антоничівці, бо львівски скарби буде можна оглядати до 4 травня.

Наталія Гладик

Казаньска Мати Божа, Росія - XIX ст.

Директор краківского GUS Кшиштоф Якубік з асистентком демонструют електронний спосіб перепису.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

Дитяча сторінка

Чи найдеш 6 різниць
помедже малюнками?
Покольоруй малюнки.

Гра-веснянка «Жучок»

Діти стають пара за паром. Кажда пара подає собі руки. По сплетених руках ходит найменша дітинка-жучок, котру провадят старши дівчата. Пара, по руках котрой жучок юж перешов, переходит на другий конец і зас бере участ в грі.

“Жучок” в виконаню „Лемківского перстеника”

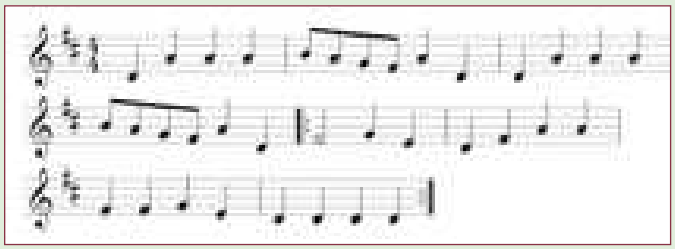

Ходит жучок по долині, а жучиха по ялині.
Грай, жучку, грай, небоже, най ти Пан Біг допоможе! (2)
А ми того дочекали, жеби гнеска в жучка грали.
Грай, жучку ... (2)
Іщи будем рік чекати, жеби в того жучка грати.
Грай, жучку... (2)
А хто хоче в жучка грати, мусит йому істи дати.
Грай, жучку... (2)
А наш жучок файний, файний, бо на жучку жупан гардий.
Грай, жучку... (2)
На жучкови жупанчина, а сам жучок, як дітина.
Грай, жучку... (2)
На жучкови черевички, бо сам жучок невеличкий.
Грай, жучку... (2)

Допасуй пузлі
і прочиташ гасло

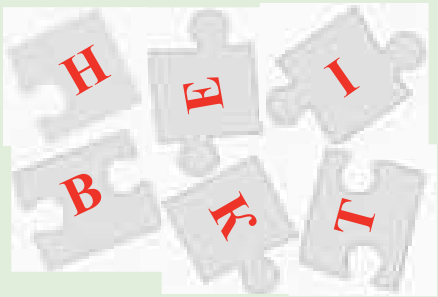

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

Вікторія Гойсак, *Мовна картина світу, відображена в народних колядках з Лемківщини*, Горлиці 2010, 288 с. Видавець: Об'єднання лемків

Книга, яку пропонуємо читачеві, є публікацією кандидатської дисертації, захищеної у грудні 2009 року в Ягеллонському університеті. Розкриває вона маловідомий широкому загалові символічний світ лемківських народних колядок, які досі збереглися в пам'яті лише найстаршого покоління.

У книзі проведено аналіз народних колядок (близько 500 текстів), записаних з середини XIX до початку XXI ст. на території Лемківщини – найзахіднішої гілки українського етносу. Ці обрядові пісні зимового циклу становлять один з найбільш архаїчних жанрів фольклору. У текстах добре зберігся світогляд та міфологічні народні уявлення про різні фрагменти дійсності. У книзі відтворено, зокрема, етнокультурний контекст функціонування цих прекрасних і, на жаль, на сьогодні майже зовсім забутих творів, реконструйовано давню постать обряду колядування на Лемківщині, описано контекст функціонування апокрифічних колядок, які до війни виконувались на вечірках у Різдвяному пості. Для дослідження мовної картини світу використано сучасну етнолінгвістичну методику. Окремий розділ присвячено лемківській діалектній лексиці.

(ред)

З мойой полички

Український літературний провулок, т. 10/2010 виданий Товариством любителів Скансену матеріальної культури Холмщини і Підляшшя в Голі.

На сторінках 109 - 120 поміщено розмову д-ра Тадея Карабовича з проф. Михайлом Лесівом про українську літературу та її творців у сучасній Польщі.

Михайло Лесів характеризує творців українського писаного слова від початку Польської Народної Республіки до сьогодення, починаючи від найстаршого покоління, народженого ще у XIX столітті. Багато місця присвячує підляським і лемківським творцям та лемківській говірці. Їх наукові праці друкувалися у „Нашому слові", „Нашій культурі", „Гомоні". Про лемківських творців Пан проф. розповідає:

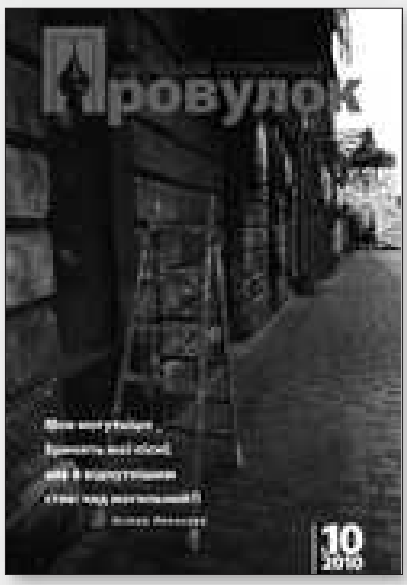

„Лемківська писана поезія є наближена до народної, бо використовує мовні засоби лемківського діалекту. Вона творилася віддавна і має свою історію, її продовження стало помітним у післявоєнний час. Помимо того, що носії лемківських говірок розбрелися переважно не з власної волі по світі: вони «репатріювалися» в Україну і ще десь далі на схід, їх депортували на польські західні, т. зв. «одзискані» землі. Дехто виїхав на Захід, а навіть за «велику воду» - до США. Але мешканці Лемківщини тримаються своєї культури і мови винятково сильно і за це їм хвала. Жаль тільки, що продовжується незрозумілий культурно-свідомостевий «розкол» на лемків-українців і лемків «лем-лемків», що виражається також у суспільній діяльності двох різних товариств: Об'єднання і Стоваришиня лемків. Невелика порівняно група любителів свого - роз'єднується й тим самим роздвоює живу культуру. У «Нашому слові» весь час - понад півстоліття є окрема «Лемківська сторінка», де пишеться про лемківські справи. Серйозне й помітне місце зайняли зразки лемківської поезії ще в "Гомоні", сама мова лемків досліджується віддавна так українськими, як і польськими філологами. Робилося це перед війною, коли лемки жили компактно, а навіть тепер, коли на самій Лемківщині лемків щораз менше. З різних сторін дивився я й на оцей лемківський культурний феномен зі смутком, інколи з радістю, вірою й надією на те, що оце збагачення українського культурного надбання не пропаде, а навпаки - розвиватиметься, активізуватиметься та модернізуватиметься".

У 4-му томі (2004 р.) на сторінках 317-323 "Українського літературного провулка" проф. Михайло Лесів написав рецензію збірки віршів Якова Дудри „Звізды на скыбах", широко обговорюючи проблему правопису.

Щиро дякуємо Пану Професору Михайлові Лесіву за все, що зробив для поширення знань про лемків, їх культуру і мовлення, за всі мовні поради, пояснення до вимови і стосування правопису в лемківських текстах, часто друкованих на сторінках „Нашого слова", зокрема широкий опис лемківських говірок у книзі „Українські говірки у Польщі" (видавництво „Український архів", Варшава 1997).

Петро Шафран

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

Презераме стари фотографії і документи

На ґанку школи в Пантній (зліва): Антоніна Ротко, нн, Антоніна Перун, Петро Русинко, Емілія Валевска, нн

Пантняне (зліва): Андрий Ротко, Стефан Юра

Фотографія з 1944 р. Перед школом в Пантній (зліва): Антоніна Ротко, Михал Тарбай, Анна Тарбай

Фотографії з приватного архіву Христини і Романа Бігуняків з Маластова

Зліва: Емілія Валевска, нн, Марія Русинко

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

Generalgouvernement
Distrikt Krakau
Der Kreishauptmann
Arbeitsamt Reichshof

Polska i ukraińska ludność miasta Reichshof!

Kilkaset tutejszych mieszkańców otrzyma w tych dniach wezwanie do podjęcia pracy w Rzeszy. Ci ludzie mają poprzez swoją pracę przyczynić się do walki przeciwko mordercze-mu, zagrażającemu całej Europie bolszewizmowi.

Chodzi o pracę na warunkach wolnej umowy, przy dobrym wynagrodzeniu, zaopatrzeniu i wyżywieniu.

Tysiące polskich i ukraińskich robotników, którzy ostatniej zimy spędzali tutaj urlop, wypowiadali swoje zadowolenie ze stosunków panujących w Rzeszy.

O konieczności podjęcia tej pracy i o sposobie przeprowadzenia akcji będzie przemawiał we wtorek dnia 27. kwietnia 1943, o godz. 19¼

w kinie APOLLO

pan Kreishauptmann Dr. Ehaus

do tutejszych nie-niemieckich mieszkańców.

Robotnicy i urzędnicy, rzemieślnicy i kupcy, oraz rodzice, to zagadnienie obchodzi was wszystkich, zjawcie się więc liczebnie na tym zebraniu.

Reichshof, dnia 24. kwietnia 1943.

Marwan

Kierownik Urzędu Pracy.

Джерело: IPN Rzeszów

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

Анатолій Кобеляк народився 16 січня 1936 р. в с. Крампна Яслівського повіту. У 1947 р. разом з родиною акцією «Вісла» був депортований на Ґожівщину. У 1957 р. закінчив педагогічний ліцей і вчителював у польській школі.

У 1961 р. переїхав до Варшави і почав працювати у редакції українського тижневика «Наше слово» спочатку технічним редактором, а згодом, аж до виходу на пенсію, був секретарем редакції. Опрацьовував і підготовлював до друку також матеріали на лемківську тематику. Після відходу з редакції ред. Михайла Дзвінки деякий час редагував «Лемківску сторінку», сприяв друкуванню на сторінках тижневика циклу «З історії та культури лемків» (автор І. Красовський). На увагу заслуговує дбайливе опрацювання «Смаку долі» Семана Мадзеляна, до якого ставився і як до автора численних матеріалів, і як до людини з великою повагою й пошаною. Додатково займався також технічним оформленням ускатівських видань, в тому й «Українських календарів» та кількох «Православних календарів», що їх редагував П. Доманчук, а також кількох видань Отців Василіян (Варшава). Був активним членом славних «Журавлів» Ярослава Полянського.

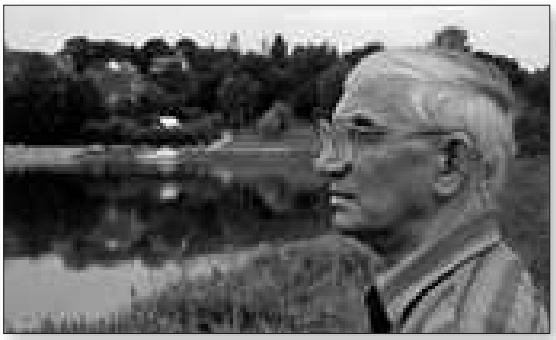

З-над Бугу, з-під гори, на якій коронувався князь Данило Галицький, Ювіляр повернув свій зір, думку в бік Лемківщини - пограбованого гнізда.
Фото Володимира Панькова

На початку 90-х років XX ст. разом з ред. Романом Галаном заснував двотижневик «Гомін» та співредагував його (вийшло 16 номерів). Співрпацював також з польським видавництвом «Wydawnictwa Szkolne і Pedagogiczne», для якого підготував до друку декілька підручників для українських дітей у Польщі та два посібники для вчителів, а також українсько-польський та польсько-український словник, авторами якого є Мар'ян Юрковський і Василь Назарук. Годиться ще доповнити, що нотна графіка в українському співанику Йосипа Курочки та у польських підручниках для II-VIII класів – це також його робота. За клопотанням А. Кобеляка у Видавництві Об'єднання Українців у Польщі в 1990 р. вийшла поетична збірка Василя Стуса «Веселий цвинтар» (він її також підготував до друку).

Співпраця з новоствореним Євгеном Місилом видавництвом «Український архів» теж була плідна. Редагувати, готувати до друку книжки на той час було вже менш складно, адже з'явилися комп'ютери, набір текстів і оформлення сторінок відбувалося електронним способом, як каже Анатолій, друкарню він мав уже "під заголовком" (під подушкою), не було цензури (окрім грошевої). Під дбайливим оком Є. Місила А. Кобеляк «робив» книжку за книжкою. Були це позиції здебільшого мемуарного характеру, але були й дослідницькі, наукові і навіть поетичні збірки. Спочатку (1995 р.) вийшла «Удома й на чужині» за редакцією С. Демчука, автором якої був лікар за професією Володимир Сава з Ольштина, родом з Угринова. Підготовка книжки, хоч і невеличкої за об'ємом, вимагала декількох зустрічей автора, редактора й видавця. Як згадує Анатолій, після «сварки» на прощання пан доктор завжди частували коньяком та питали: «Та чим же я ся вам, пане редактор, віддячу?» «Та випишіть мені, пане доктор, рецепту на розум, і будемо квіта». Чи «поквиталися» вони, годі повісти. Але незабаром появилися спогади Івана Гука «Село над Солокією» за редакцією Р. Галана, а за ними – вельми цікава й корисна, також для лемків, наукова праця проф. Михайла Лесіва «Українські говірки у Польщі» та вікопомні спогади лемка о. митрата С. Дзюбини «І стверди діло рук наших». «Повстанські могили», «Repatriacja czy deportacja. Przesiedlenie Ukraińców z Polski do USRR (1944-1946)» (два томи), «Слідами пам'яті» - це чотири чергові книжки за редакцією Є. Місила, переповнені новими, ніде на той час не публікованими документами й світлинами. За редакцією Б. Гука вийшло й «Закерзоння».

На особливу увагу заслуговують три книжки за редацією Р. Галана, про роботу над якими з пієтизмом згадують і Роман, і Анатолій. Перша - це мемуари Анни Карванської-Байляк «Во ім'я твоє», друга – також цієї авторки – «Україно, визнай» – документ з перепоховання праху загиблих у Бірчі вояків УПА, серед яких був і перший чоловік пані Анни Дмитро Карванський «Орський», та третя – «Богунові тридороги» – також мемуари, автором яких є другий чоловік пані Анни Роман Байляк.

Вже поза видавництвом «Український архів», з матеріалів, надісланих І. Красовським, при допомозі ред. Р. Галана опрацював і підготував до друку «Лемківський календар-1997» (Львів, 1996) та бібліографічний показник «Іван Красовський» (Львів, 1997), працює над «Енциклопедичним словником Лемківщини» та великим співаником Ярослава Полянського.

Коли б запитати в Анатолія, у які книжки вклав найбільше серця, то навіть крізь сон відповість: "Поетичний триптих Остапа Лапського". Він його і редагував, і підготував до друку. Перша збірка цього триптиха – «Мій почитачу» (2000), друга – «Себе: розшукую?!» (2003), третя – «Обабіч: істини?!» (2003) (усі три вийшли в «Українському архіві»). Поет Остап Лапський за третю збірку отримав українського «Нобеля» – Національну премію України ім. Тараса Шевченка. (ред)

До 75-го Ювілею

Проф. Микола Мушинка - незломний дослідник руського (українського) фольклору по обох боках Карпат, етнограф, літературознавець, культурно-освітній діяч, народився 20.02.1936 р. біля словацько-польського кордону в селі Курів. Середню школу закінчив у Пряшеві (1954), філософський факультет Карлового університету у Празі (1959). Працював у Кабінеті україністики філософського факультету університету ім. П. Й. Шафарика у Пряшеві (1960-70). У 1970-89 рр. працював пастухом і кочегаром з забороною публікуватися. З 1990 працював завідувачем науково-дослідницького відділу кафедри україністики філософського факультету УПЙШ у Пряшеві. Академік Академії наук України (1997). Одружений з Магдою, проживають у Пряшеві. Виховали трьох синів: Олеся, Ігоря і Петра, які створили свої родини. Перший – юрист, працює суддею, другий – підприємець, а наймолодший – науковець, дослідник ромської проблематики і фольклору.

Основні видання М. Мушинки: „З українського фольклору Східної Словаччини" (1963), „З глибини віків" (1967), „Срібна роса" (1970), „Книжковий знак шістдесятників" (1972), „Володимир Гнатюк і Закарпаття" (1975), „Фольклор русинів Войводини" (1976, 1987), про О. Зілинського „Науковець з душею поета" (1983), „Володимир Гнатюк. Життя і його діяльність в галузі фольклористики, літературознавства та мовознавства" (1987), „Бібліографія друкованих праць В. Гнатюка" (1987), „Листи Степана Рудницького" (1990), „Володимир Гнатюк 1871-1991. Бібліографічний покажчик" (1992, співатор М. Мороз), „Русинізм на антиукраїнській основі" (1991), „Академік Станіслав Дністрянський" (1992), „Від НТШ до УВУ" (1992), „Семінар для «избранных»" (1992), „Мала мати сина. Народні балади русинів-українців Пряшівщини" (1993), „Лицар волі. Життя і політично-громадська діяльність Степана Клочурака", „Володимир Січинський і русини-українці Східної Словаччини", „Заповіт предків. 40 років Свят культури русинів-українців Пряшівщини" (1995), „Стоїть липка в полі" – збірник народних пісень Н. Лещишака із спадщини І. Франка, „Із твердого каменя" - про Петра Мушинку, „Курівський різьбар" (1996), „Історія села Мацина" (1997), „Колеса крутяться..." дві частини (1998), „Голоси предків" (2002), „Лемко з серцем українця", „Син землі" (2003), „Розмова з однодумцями" (2004), „Листування Івана Зілинського з Іваном Панькевичем", „Цілитель тіла і душі" (2008) та ін.

Наукова спадщина М. Мушинки дуже багата й неможливо назвати всі публікації на сторінці „Ватри", тому пропонуємо зацікавленим запізнатися з написаним про Ювіляра в Його 70-ліття: „Українська думка" (Англія) № 5-6 (9-16.02.2006) помістила на цілій сторінці розмову, яку провів Ю. Атаманюк з М. Мушинкою: „Ми не є національною меншиною – ми є там споконвіку". „Нове життя" (Словаччина) № 7-8 (17.02.2006) опублікувало великий допис про Ювіляра: „Ювілей науковця". У „Нашому слові" (Польща) № 8 (19.02.2006) надруковано півторасторінкову розмову, яку провів з Миколою Р. Кабачій: „Невтомному дослідникові лемківського фольклору Миколі Мушинці - 70". „Християнський голос" (Німеччина), № 3 (лютий 2006) помістив довгу статтю проф. М. Зимомрії про Ювіляра: „Його біль і радощі – Україна. Миколі Мушинці -70". „Краєзнавчий словник русинів-українців" (Пряшів 1999, с. 231) – інформація про наукову діяльність Ювіляра.

12-го березня 2006 р. Словацьке радіо в українській передачі з Кошиць вміло і гарно провело дуже довгу розмову з Ювіляром, доповнену піснями та музикою. Олександр Гавриш «ЛітАкцент» 8.03.2010 р. провів дуже довгу і дуже цікаву розмову з М. Мушинкою: «Від України ми вже не відречемося». Це інтерв'ю варто прочитати, воно проілюстроване багатьма фотографіями і доступне на: http://zakarpattua.net.ua/ua_news_57486.html

М. Мушинка - голова Асоціації україністів Словаччини (з 1991 р.), співпрацює з багатьма науковими видавництвами, є членом Президії СФУЛО, ЦР СРУ Словаччини, щорічним активним учасником Лемківських ватр у Ждині.

До 65-річчя

Проф. Мирослав Сополига народився 26.03.1946 р. у Свиднику. У 1967 р. після закінчення вищих студій повернувся в рідне місто і почав працювати науковим працівником Музею української культури, в якому продовжує науково-дослідницьку діяльність досі, є директором згаданого музею.

Його перша книжка „Народна архітектура українців Східної Словаччини" вийшла в 1976 р. Він є автором та співавтором 25 наукових книжок, багато праці присвятив боротьбі за збереження музею, а зокрема після 1989 року, коли Музей УК став об'єктом політичної ганебної та підступної деукранізації. Його декілька разів безпідставно звільняли з посади, але зумів зберегти діяльність музею.

Ювіляр від 1986 р. є членом ЦР СРУ Словаччини, а від 1993 р. - членом Президії СФУЛО.

Бажаємо Ювілярам міцного здоров'я, щастя, радості, творчого натхнення, сил до дальших досліджень у невтомній праці для прославлення нашої громади, а Всевишній хай благословить Вас на Многії і благії літа!

Редакція ***Ватри*** Головна управа ОЛ

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

Незнани обличя русинів
- Михал Стренк -

В єдним з архівальних номерів «Нового Життя» (№ 35-36 з серпня 2009), виданя Союзу русинів-українців Словаччини прочитав-єм статю, присвячену шторічному фестивалю в Орябині Старолюбовлянского окресу. Крім опису проведених культурних заходів, найбарже заінтригувала мене особа Михала Стренка, о котрій належало вспомнути. Тот найбарже знаний син Орябини вродився 10 листопада 1919 року. Його няньо Василь, як більшіст русинів з обох схилів Карпат, глядав ліпшой долі за океаном. Трафив до Пенсильванії, там стягнув свою родину. Михал по закінчиню школи недовго бив робітником, бо в 1939 році затягнувся до Американьской армії. В 1944 брав участ в тяжкій і довгій боротьбі на острові Боугаінвілле на південним Пацифіку. По понад трьох місяцях воєнних змагань бив висланий на одпочинок. Зустрівся з найближшима. Ани він, ани його родиче не думали, же буде то їх остатня зустріч. В лютім 1945 приділений до 5-ой Дивізії Маріне Корпус, а черговим періодом його воєнной долі бив стратегічний острів Іво Джіма. То єдно з найбарже кирвавих змагань в часі II світовой війни, на шкляним екрані можна го било видіти в голосним фільмі Клінта Іствуда «Листи з Іво Джіма». Михал Стренк авансував на підофіцера, брав участ в бою на уфортифікуваній горі Сурібачі, на єй вершку, видавало би ся, не до здобитя, разом зо своїма товаришами піднесли великий американьский прапор. Знимка з піднесіня того прапору є найчастішше вказуваном знимком з періоду II світовой війни, сталася символом американьской перемоги над японьским імперіялізмом.

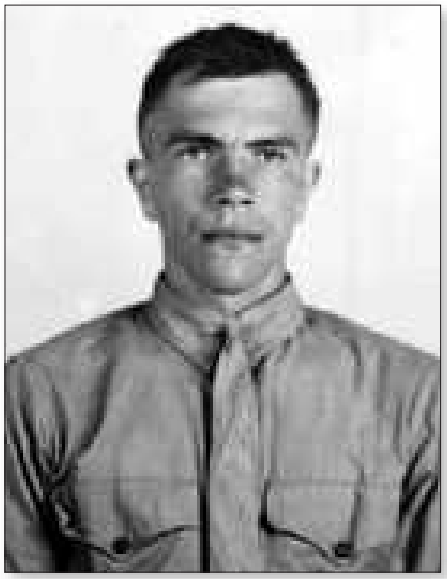

Втрати японців - то 18 375 забитих жовнірів, піддалося лем 216. По стороні мериканьскій втрати винесли праві 7 тисячів забитих, а серед них на 25-тім році житя згинув Михал Стренк. Сталося то 1 березня 1945 року, коли Михал брав участ в ліквідації останніх японьских гнізд опору в північній частині острова. Наш герой згинув нещасливі од кулі, вистріленой з канона американьского корабля. Русин Михал Стренк, американьский герой війни на Пацифіку, спочив на Народовим Цментарі в Арлінгоні під Вашингтоном.

В 2006 р. знаний актор і режисер Клінт Іствуд створив другий фільм, присвячений змаганям о Іво Джіма. Фільм носит назву «Прапор Хвали» (“Sztandar Chwały”), фільмову ролю Михала Стренка, єдного з автентичних героїв, виконує знаний канадийский актор Барри Пеппер. Парадокс історії справив, же Михал Стренк згинув під американьским прапором, не будучи громадянином той держави. В 2008 р. посмертно громадяньство в його імени отримала представниця родини. Най пам’ят о ним буде жива не лем серед американців, най буде жива і серед нас. Вічна Йому Пам’ят!

Христофор Бибель

К А Л Е Н Д А Р
центральних акцій Союзу русинів-українців Словацькой Республіки у 2011 році

21 конкурсний огляд з художнього читання жінок-декламаторок «Струни серця» ім. Ірини Невицькой - ЗБУДСЬКА БІЛА - **30 квітня**
50 Фестиваль драми і художнього слова ім. Олександра Духновича – ПРЯШІВ - **18 - 19 травня**; МЕДЖИЛАБІРЦІ - **20 травня**
46 Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини - КАМЙОНКА - **4 - 5 червня**
57 Свято культури русинів-українців Словаччини – СВИДНИК - **17 - 19 червня**
21 Фестиваль духовної пісні – СНИНА - **5 - 6 листопада**
39 огляд народних пісень «Маковицька струна» - БАРДІЇВ - **9 - 10 грудня**; ПРЯШІВ - **11 грудня**

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

В нашій пам'яти

Миколай Єдинак (1931-2011) народився 5.09.1931 р. в Мохначці Вижній Новосанчівського повіту. Акційом "Вісла" депортуваний до Волова на Вроцлавщину. Суспільний діяч, голова гуртка ОЛ в Волові, кольпортер квартальника "Ватра", делегат на вшитки з'їзди ОЛ, член Товариского суду ОЛ.

Миколай одружений з Оленом Бурчак з Явірок. Мали двох синів і дочку. Дочекалися онуків.

Помер 21.01.2011 р., а похоронений 25 січня в Волові. Похоронни Богослужби правили отці: декан і місцевий парох Богдан Огородник, Мирослав Драпала з Лігниці і Андрій Михалишин з Вроцлава. В похороні взяло участ дуже люди. З рідной Мохначки Б. Святківский привюз грудку землі з його загорідки.

Вічная пам'ят!

Родині Покійного висловлюєме щире співчутя з приводу втрати найближшой особи.

Редакція ***Ватри*** Головна управа ОЛ

Миколаю Єдинакові на спомин

Той день
як шепіт сльозавий
як сон нещасний
співу птахів
не почуєш
роси золотої
у сонці не побачиш
Росте наших хрестів ліс

Миколаю

В Мохначці
воду не святили
на Гаврилівці
ялиці біліють
Тобі твої поля і луки квітучі
і ліс Твій і хижа вітцівська
цнили ся ночами
іщи чути Твій соловечий спів
помеджe горами
Росте наших хрестів ліс

Миколаю

«Вертайся» з вигнання
до небесної Мохначки
на журавлів крилах
там зла немає тіні
там Тебе зі свого
«акційом вісла»
ніхто не вижене
най Тобі чужа земля
лебединим пухом
стелена буде

До позарани

Миколаю

олександр маслей

Липна

На цих полях
помер час,
зникнув чином
одної з дат.
Вже мохом
обріс лемка
стопи слід.
Хрест лишився
з буком від літ.
Пригорнув його так,
що зберігся по нас,
останній слід...

олександр маслей

Лемківска хроніка

23.09.2010. В Івано-Франківску одбилося скорботне віче, одзначаюче 65-ту річницю депортації українців з Польщи в Україну. Віче проведено в сквері, де буде поставлена лемківска церковця св. Кирила та Методія. На урочистостях били присутни священики трьох конфесій: Української Православной Церкви Київского Патріархату, Української Греко-Католицкой Церкви, Української Автокефальной Православной Церкви, представники владних структур міста і области, члени товариств „Лемківщина" і „Надсяня" з міста та районних центрів.

25.09. У Львові, з приводу незгоди голови організації з членами та єй суб'єктами, проведено надзвичайну звітно-виборчу конференцію Львівского обласного товариства „Лемківщина". Скорше схвалено правила вибору делегатів, визначено дату проведеня зборів і обрано організаційний комітет конференції. На конференцію прибуло 52 делегатів з 62-ох обраних на засіданях вшитких 11 осередків Львівщини. За ухвали конференції, в тим і за нового голову - члена Президії СФУЛО Степана Майковича, проголосувало 50 делегатів. Обрано Правління товариства, накреслено основни напрямки діяльности організації.

16-17.10. В Красній (рідним селі Івана Русенка) і в Горлицях Стоваришиня Лемків організувало XVIII Лемківску творчу осін, присвячену пам'яти І. Русенка.

21.10. Одкрито створений граничний перехід медже Ожинном (Польща) а Вишньом Полянком (Словаччина) одновленом по 65 роках дорогом.

23.10. В Конечній посвятили одремонтувану церкву, яку в тим році покрили мідяном бляхом. Торжества очолив православний архиєпископ Адам. Владиці співслужили отці: митрат В. Ґалчик, митрат Й. Антонович, єром. Ігумен Пафнутій - настоятель монашого дому в Висові, єром. Мойсей, А. Ґрич, А. Баранчук та протодиякон А. Ярий. Били присутни: римо-католицкий парох з Гладишова, представники влади: староста Горлицкого повіту М. Вендриховіч, війт гміни Устя Д. Ридзанич і інши.

27.10. Перший раз од одновліня найменшой православной парафії (15 осіб) до Квятоня на храмове свято - кермеш приїхали владики кир Адам і кир Паїсій, о. канцлер митр. Йоан Антонович з Сянока, о. декан д-р Роман Дубец з Горлиц, о. Петро Пупчик з Криниці, о. Ігумен Пафнутій - намісник монашого дому в Висові, о. єром. Мойсей, о. Андрій Ґрич з Білянки, о. Мирослав Цідило з Бортного, господар парафії о. Володимир Канюк і о. протодиякон Антоній Ярий. Разом з вірнима з наоколичних сел торжественно святкували кермеш св. Параскевії.

22.11. Президент РП Б. Коморовскі вручив номінаційни акти працівникам науки і мистецтва. Серед них наукове званя професора отримав др габ. Андрій Феленчак з Кракова (родом з Бортного), абсольвент Ганчівского технікуму.

22-23.11. З благословеням Митрополита Варшавского і всієї Польщи блаженнійшого Сави, делегація ПАПЦ у складі: єпископ Горлицкий Паїсій, о. д-р Р. Дубец і о. А. Ґрич брала участ в торжествах 75-літя митрополита Києва і всієї України Володимира УПЦ Московского Патріархату. Митрополит Володимир в резиденції Києво-Печерской Лаври приняв гостинно делегацію з Польщи і подарував владиці Паїсію панагію і ювілейну медаль,а священикам - хрести.

25-26.11. Рада організації національних і етнічних меншин організувала варштати для журналістів в домівці ОУП в Щеціні п.н. Багатокультурова Європа в мас-медіях. Од ОЛ в варштатах брала участ Наталія Гладик.

13.12. Олександр Сосна - віце-президент Білогостоку, голова Православного братства свв. Кирила і Мефодія в Білимстоці, призначений радником Президента Польщи Броніслава Коморовского з питань національних меншин.

11.01.2011. В Президентским палаці у Варшаві одбилася зустріч Президента Польщи Броніслава Коморовского з представниками Православной Церкви. Било близко 120 осіб, а серед них науковці, бізнесмени, самоурядовці, діяче братств та православних товариств і духовенство.

22.01. В Центрі культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях ОЛ організувало Вечер коляд. Ансамбль „Стебничанка" зо Стебника під керівництвом Івана Сидора дав концерт коляд і народних пісень. З художнім колективом приїхав їх опікун Штефан Кучечка - староста села. По дуже гарній артистичній програмі організатори подбали про приємну гостину зо співом різдвяних колядок, щедрівок і різних пісень. На початку вечера одкрито виставу ікон і церков Миколи Ґмітра з Руской Волі, Словаччина.

23.01. В Пантні - Маластові одбилася зустріч представників Церковних рад з Митрополитом кир Іваном Мартиняком в присутності отців Криницко-Краківского деканату.

28.01. Ш. Гладик і В. Шлянта привезли з Кракова од Лідії Курилло книжки, яки передала з бібліотеки с.п. мужа Теофіля Курилло для ОЛ - бібліотеки Центру культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях.

31.01. В Інституті Національной Пам'яти Ряшова Ш. Гладик, Е. Гойсак і Н. Гладик презерали матеріали акції «Вісла», а 3-го березня в Краківским ІНП - Ш. Гладик і Н. Гладик.

4.02. В Центрі культури ім. Б. І. Антонича в

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

Горлицях кс. проф. Міхал Яноха з Університету Кардинала С. Вишиньского в Варшаві виголосив одчит про ікону. (більше в номери)

5.02. В Осередку Каштель в Шимбарку одбилося урочисте вручиня шторічних нагород Горлицкого староства "Мости Старости". Кождого року єдна нагорода є признавана лемківским заслуженим діячам. В тим році Капітула признала нагороду Штефанови Гладику - голові ОЛ.

7.02. В Ополю з-к голови ОЛ Василь Шлянта і секретар Еміль Гойсак спіткалися з представниками незалежного комітету Європейской хартії регіональних та меншинних мов, де м.ін. представили ситуацію лемківской меншини в Польщи.

9.02. В Варшаві голова ОЛ Штефан Гладик брав участ в спітканю представників незалежного комітету Європейской хартії регіональних та меншинних мов, влади Польщи і національних та етнічних меншин, головні українськой.

9.02. В Варшаві представники українських організацій обговорювали справу перепису населеня, який буде проведений од 1 квітня до 30 червня 2011 р. Об'єднання лемків представляв голова Ш. Гладик.

13.02. В Торонто проведено загальни збори Об'єднання лемків Канади. Адама Стеця переобрано головом КУ ОЛК, Максима Маслея секретарьом. До ГУ організації вибрано іщи: П. Лопату, Й. Войтовича, І. Демковича, М. Міхневич, С. Мерену, Ю. Полянского, Н. Маслей, А. Олеснєвича, Р. Євчинко і В. Горбаля.

14.02. Польске товариство туристично-крайознавче, Регіональний музей та Греко-католицка парафія зорганізували в Горлицким регіональним музею РТТК виставу – "Віроспові-даня на Горличчині. Минуле і теперішніст".

19.02. В Горлицях одбилося пленарне засіданя Головной управи ОЛ, яке по звіті Контрольной комісії схвалило фінансовий звіт за 2010 р. і працю Президії Головной управи, в тим реалізацію проєктів ОЛ за минулий рік та приняло план діяня на 2011 р. Обговорено плани тогорічних заходів ОЛ, підготовку до організації Ватри в Ждині, функціонуваня Центру культури ім. Б. І. Антонича. Дискутувано над переписом населеня, надзвичайним Конгресом СФУЛО і вибором голови, бо дотеперішній голова Володимир Ропецкий 7 лютого 2011 р. зрікся головуваня і переказав обов'язки голови СФУЛО заступникови Штефанови Клапику.

21.02. Помер Юрій Новосільский, професор, іконописец, рід якого походит з Одрехови. В греко-католицкій церкви в Кракові 25 лютого Службу Божу і Панахиду одправили: Владика вроцлавско-ґданьский Володимир Ющак, кардинал Ф. Махарский, греко-католицки отці: М. Михайлишин, П. Павлище, П. Баран, І. Лайкіш та інши в присутности генерального консуля України в Кракові В. Максименка, проф. В. Мокрого. 26 лютого одбилися похоронни одправи в православній церкви, очолювани Владиком сєм'ятицким Георгійом і священниками.

1.03. В Варшаві одбилося робоче засіданя спільной комісії Уряду і представників національних і етнічних меншин. Обрадувано над проєктом утворіня Інституту національних і етнічних меншин. Наступне засіданя одбудеся 29 березня того року.

4.03. В Етнографічним Музею у Вроцлаві мало місце відкритя вистави „Łemkowie dawniej i dziś". Вистава вказує лемківску історію, предмети

штоденного вжитку і сучасни видавництва лемківских організацій. В виставі використано матеріали з засобів лемківского ансамблю пісні і танця «Кичера», Стоваришиня лемків, Об'єднання лемків, Музею лемківской культури в Зиндрановій, Фундації «Рутеніка» і приватних осіб. Виставу можна оглядати до 30 квітня.

20.03. В Шпротаві в прицерковній домівці голова місцевого гуртка Павло Шевчик зорганізував зустріч з директором любуского відділу ҐУС, присвячену переписови населеня. На спітканя пришли не лем парафіяне, але також Юстина Вишовска і проф. Андрий Ксенич - члени ГУ ОЛ.

20.03. В Бардійові спіткалося керівництво ОЛ і СРУ СР. З Польщи приїхали голова ОЛ Штефан Гладик і з-ки Ш. Клапик та В. Шлянта. Словаччину представляли: Петро Сокол - голова СРУ і його з-ки П. Богдан, І. Лаба і М. Сополига. Обговорювали співпрацю братніх організацій.

21.03. В Перемишли нотаріально переписано (продаж) „Народний дім" з Уряду міста для Об'єднання українців у Польщі - Товариству „Народний дім" при вул. Костюшки 5, зареєстрованого в 1900 р., яке било власником Дому. По акції „Вісла" Народний Дім, як і все інше майно українців в Польщи, тодішна влада насильно передала на власність держави.

П. Шафран

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис ***„Ватра”)***:

Анна і Василь Горбаль, Канада - 200,- $
Анатоль Кобеляк, Варшава - 100,- зл.
Антон Феціца, Краків - 100,- зл.
Зиґмунт Павліньский, - 100,- зл.

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:
BANK PEKAO SA
83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція „***Ватри***” Головна управа ОЛ

❖ На обкладинці:
Писанки Марії Мончак-Келечави

❖ Фото кольорових сторінок:
М. Гойсак, Н.Гладик, М.Богонь, А.Волинець.

ЗМІСТ:

Великодни писанки
Святочни побажання

Перепис населеня 3
Слідами історії - *Ш.Гладик* 3
Звернення Владик наших Церков 5
Пам’яті Ю.Новосільского - *О.Маслей* 6
Цей день створив народ - *С.Семенюк* 7
Президентові України - Й.Сірка 9
Рецензія з присмаком перцю - *П.Шафран*.....11

Інтерв’ю з музиком
А што чути на Антоничівці
Жучок

З мойой полички 17
Презераме стари фотографії і документи.....18
Наши ювіляре 20
Незнани обличя русинів - *Х.Бибель* 22
Миколаю Єдинакові на спомин - *О.Маслей*..... 23
Лемківска хроніка - *П.Шафран* 24

З 80-літтям Я.Грицковяна

„Ватру” можна передплатити

Ціна одного примірника 3 зл. + 2 зл. поштової оплати.
Річна передплата 4 x 3 зл. + 8 зл. (кошти пересилки) = **20 зл**., **(пріоритетна - 26 зл.)**
Якщо Ви передплачуєте більше 3-х примірників, кошти висилки Редакція бере на себе.
Від пересилки однієї ***„Ватри”*** в європейські держави поштова оплата - 3 зл.
+ 3,50 зл. **= 6,50 зл. (пріоритетна = 8 зл.)**. Річна передплата - **26 зл. (пріоритетна - 32 зл.)**
Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: Nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

„Ватра” яр 2011 (73)

Видає / Wydaje **Zarząd Główny ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW**
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax (0-18) 35 32 906
www.lemkounion.republika.pl; zjedn.lemkow@neostrada.pl

Przewodniczący ZG **Stefan Hładyk**
Bielanka 41, 38-311 Szymbark,
tel. (0-18) 351 30 36

Редагує колегія Петро ШАФРАН **головний редактор** ❖ **дизайн** Еміль ГОЙСАК e-mail: **miloxiii@o2.pl**
❖ Вікторія ГОЙСАК **коректа, дитяча сторінка** e-mail: **vicach13@poczta.onet.pl** ❖

❖❖❖

Технічне оформлення FHU „LEBO” Gorlice, tel. (0-18) 35 37 877; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

❖❖❖

Adres Redakcji **ul.Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, tel. (0-18) 35 32 145 e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl**

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian tytułów nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

З 80-им Ювілеєм

Проф. Ярослав Грицковян народився 24 квітня 1931 р. у селі Воля Матіяшова Ліського повіту. Українську народну школу закінчив у м. Балигород (1943). Депортований акцією „Вісла" на Кошалінщину. Після закінчення педагогічного ліцею вчителював. У 1959 р. закінчив філологічний факультет Ягеллонського університету в Кракові. Працював у Кошалінському педагогічному інституті. У Вроцлавському університеті 1977 р. завершив докторську дисертацію „Українська література в польських перекладах і критиці 1945-1965." Активно досліджував українську літературу. Автор численних наукових праць, підручників для українських шкіл, а також видання „Бібліографія польських перекладів і літературознавчої україніки (1945-1985)". Був ініціатором заснування Українського вчительського товариства, його багаторічним керівником, а нині - почесний голова. Автор книжки „Осередки української долі", історія сіл Березка та Воля Матіяшова. У книжці записав події, свідчення, а також спогади односельчан і жителів сусідніх сіл - Березниця Вижня, Березниця Нижня, Жерниця тощо. Охарактеризував давні часи, за панування Австрії, періоду першої і другої світових воєн, епохи національно-визвольних змагань українців та їхніх депортацій. Подав списки мешканців, біограми вояків УПА та скривджених - в'язнів концтаборів (Явожно, ГУЛАГ).

ДИПЛОМ

Ярославу Грицковяну

Я. Грицковян - Почесний доктор Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки (30.04.2007), член Польського українознавчого товариства, член Східноєвропейської комісії ПАН (Краківський відділ).

Бажаємо Ювілярові доброго здоров'я, радості, Божого благословення, багато сил до дальшої невтомної праці для добра нашого суспільства на Многії і благії літа! ***(ред)***

(Продовжиня з 13 с.)

- Тебе певні тіж тягне, жеби робити якиси сучасни аранжації традицийним співанкам?

- То єст трудна границя, бо перекрочити єй єст барз легко. З перспективи моїх років праці виджу... На початку не грає ся так традицийні, бо откаль я мам знати по школі, студіях музичних грати традицийні музику лемківску? Тепер хибаль вертам в тоту барз традицийну сторону, для того, же тота сучасна затратится, знудится. Не знам, яки то будут експерименти. Єден проблем – то однайти, як традицийні грали лемки, а другий - найти таких люди, котри би ся тим пасіонували, навчили би ся так грати. Ту в нас середовище лемківске невелике.

- Чи варто працювати з дітми?

- Застанавляли-зме ся колиси з Анцьом Дубец, як то з тими нашима ансамблями єст, же ми вилапуєме тоти музични таленти в нашим регіоні. Тоти наймолодши приходят до "Веретена", пізніше до мене, а на кінци до „Зорі". Найважніше, жеби плекали нашу культуру, бо то наш атут, наше майбутнє.

- Дякую за розмову і жичу творчих взлетів.

Розмавляв Мілько Гойсак

Мирослав Боґонь - закінчив школу музичну I стопня на акордеоні в Горлицях, студія на кєрунку едукація артистична в закресі музичного мистецтва – Кєльце. Вчитель музики, артистичний керівник ансамблю "Ручай", інструктор музики. Вшитким друг і помічна рука.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

ПЕРЕПИС 2011

NARODOWY SPIS POWSZECHNY LUDNOŚCI I MIESZKAŃ

НАЦІОНАЛЬНИЙ

НАСЕЛЕННЯ
ТА ЖИТЛОВОГО ФОНДУ

1 kwietnia–30 czerwca 2011 r.

według stanu na 31 marca 2011 r. godz. 24.00

CENTRALNE
BIURO SPISOWE

www.spis.gov.pl